



Vaccinations

Show# 194 | Oct 10th 2018

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף מו

אמר רבי מאיר בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי אם כן המקום מצטער על דמן של רשעים שנשפך קל וחומר על דמן של צדיקים:

Rabbi Sruli Fried

שו"ע אורח חיים - סימן תריח סעיף ג

ואם החולה ורופא אחד עמו אומרים שאינו צריך, ורופא (אחר) אומר: צריך; או שהחולה אינו אומר כלום ורופא אחד אומר: צריך, ושנים אומרים: אינו צריך, אין מאכילין אותו:

משנה ברורה סימן תריח ס"ק א

רופא בקי - פי' בקי באותו מקום:

שער הציון סימן תריח ס"ק א

כן משמע ברמב"ם פ"ב מהלכות שבת עי"ש וז"ל רבינו מנוח בפ"ב מהלכות שבת עשור עי"ש:

Rabbi Akiva Tatz

שיעורי תורה לרופאים (רב יצחק זילברשטיין) ח"ג עמ' 558-559

כפיה על חיסון שיש בו חשש נזק מועט

שאלה: א. האם מותר לרופאים לכפות על הציבור, לקחת תרופות מנע או זריקות הנקראות זריקות חיסון, כגון על ידי שלא יסכימו לטפל בחולה, אלא אם כן יקבל את החיסון], שהרי אע"פ שזריקות אלו מחסנות, מכל מקום הרי לפי ספרי הרפואה, הן גורמות נזק גופני בערך ל-3% מהמקבלים?

ב. האם מותר לגרום נזק ודאי, ל-3% מהציבור, כדי לנסות ולמנוע מחלה אפשרית, שאינה פיקוח נפש ל-97%?

תשובה: יש להניח שכל אדם יסכים לקבל תועלת ב-97%, למרות החשש הקטן של 3%, וכמו שידוע הכלל "למעוטא לא חיישינן", וגם התורה נתנה רשות לרופא לרפא למרות שקיים חשש שמא יזיק, כמבואר בש"ך (יור"ד סימן שלו ס"א): "שלא יאמר הרופא מה לי לצער הזה, שמא אטעה ונמצאתי הורג בשגגה", עכ"ל. ולכן לפי שיקול הדעת, התרופות הנ"ל מותרות, ואין חיוב לרופא לפרסם על הסכנה המועטת.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קיב עמוד א

ואידך ההוא מיבעי ליה לכדתניא: ואליו הוא נשא את נפשו, מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה - לא על שכרו.

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן י

תשובה שלום להאי צורב, העוסק בחקי חורב, ה"ה כבוד אהובי האלוף התורני מוהר"ר גומפריכט אפנהיים י"ץ: מכתבו קבלתי ואם אינני מכירו ולא ידענא ליה אך אשר בא לשאול שאילתא ומשתעי בלישנא דחכמתא הנני משיב לכל שואל. ושורש שאלתו איש אחד אשר זכהו השם בנחלה רחבה ויש לו כפרים ויערות אשר בהיערות תרמוש כל חיתו יער אם מותר לו לילך בעצמו לירות בקנה שריפה לצוד ציד או אם אסור לישראל לעשות דבר זה אי משום צער בעלי חיים אי משום בל תשחית ואי משום שנהגו בו איסור צעב"ח כמבואר בתוס' במסכת ע"ז דף י"א והיינו בפסקי תוס' ובאו"ה כלל נ"ט סימן ל"ו כתב בשם הרא"ש כל שיש בו משום רפואה (אין בו משום רפואה) אין בו משום דרכי אמורי וכתבו התוס' בע"ז אף על פי שצעב"ח = שצער בעלי חיים = דאורייתא ואם יועיל לאיזו דבר מותר כו'. ובאמת בתוס' בע"ז דף י"א ע"א בד"ה עוקרין משמע היפך. וז"ל התוס' שם וא"ת אמאי לא פריך והא איכא צעב"ח בשלמא משום בל תשחית ליכא כיון דלכבודו של מלך עושין כן אין כאן השחתה והוי כמו תכריכין של מאה מנה אלא צעב"ח היאך הותר וי"ל דשאני כבוד המלך שהוא כבוד לכל ישראל ואתי כבוד דרבים ודחי צעב"ח עכ"ל התוס'. וא"כ משמע מדבריהם דצעב"ח חמיר מבל תשחית ואינו מותר אפילו לצורך רק משום כבוד רבים. ופוק חזי שהתוס' קורין אותו דחיה שכבוד הרבים דחי צעב"ח וא"כ איך נימא שיהיה מותר לצורך דבר הרשות. אבל בפסקי תוס' שם כתבו צעב"ח אינו אסור אלא כשמצערה בלי ריוח עכ"ל. ובאמת דברי התוס' גופייהו כאן במסכת ע"ז שמוכח מדבריהם שאיסור צעב"ח חמור טפי מאיסור בל תשחית סותר לדברי התוס' במסכת ב"מ דף ל"ב ע"ב בד"ה מדברי שניהם כו' שכתבו וא"ת א"כ אמאי עוקרין על המלכים כו' וי"ל דמשום כבוד מלך ונשיא עדיף כמו בל תשחית דנדחה מפני כבודו כו' הרי שמדמים איסור צעב"ח לבל תשחית. ובאמת דברי התוס' בב"מ הם נגד דברי הרמב"ם דהרי שם במסכת ב"מ קיימו התוס'

בהאי מ"ד דסבר צעב"ח דאורייתא והרי בל תשחית בדבר שאינו קציצת אילנות הוא רק מדרבנן. וז"ל הרמב"ם בפ"ו מהל' מלכים הלכה ח', אין קוצצין אילני מאכל כו' וכל הקוצץ לוקה ולא במצור לבד אלא בכל מקום כל הקוצץ אילן מאכל דרך השחתה לוקה, ובהלכה יו"ד כתב ולא אילנות בלבד אלא כל המשבר כלים וקורע בגדים והורס בנין וסותר מעין ומאבד מאכלות דרך השחתה עובר על בל תשחית ואינו לוקה אלא מכות מרדות מדבריהם. הרי ששאר השחתות שאינן קציצת עץ מאכל הוא רק מדבריהם באיסור בל תשחית:

ואמנם אין לנו להאריך בזה כי כבר האריך מהרא"י בפסקים וכתבים סימן ק"ה שכל דבר שיש בו צורך להאדם לית ביה משום צעב"ח וגם לא שייך צעב"ח אלא לצערו ולהניחו בחיים אבל להמית בהמות וחיות וכל מיני בעלי חיים לית ביה משום צעב"ח וכן מוכח בחולין דף ז' ע"ב עקרנא להו איכא צעב"ח קטלנא להו איכא משום בל תשחית הרי אף שהשיב לו על עקרנא דאיכא צעב"ח אעפ"כ אמר קטלנא להו. וא"כ אין בנדון שאלתו משום צעב"ח, ומשום בל תשחית ודאי ליכא דהרי נהנה בעור וגם אינו עושה דרך השחתה. וגם עיקר איסור בל תשחית אף שהוא מדרבנן מ"מ שורשו הוא ממה שאסרה התורה בקציצת עץ מאכל והנה שם כתיב כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות וגו' וא"כ כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון שלא ישחית דבר שיכול האדם ליהנות ממנו לא ישחית ויפסיד אותו ההנאה ואולי אפילו בדבר של הפקר שייך זה אבל דבר שאין בו הפסד לשום אדם לא שייך בל תשחית, וא"כ הני חיתו יער כל זמן שהם בחיים אין בהם שום הנאה לאדם רק עיקר הנאה במותן בעורותיהם ובבשרם ואיך נימא שיהיה אסור להמיתם משום בל תשחית. ולומר שאסור מצד דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור ג"כ ליכא למיחש דדבר דלא שכיח לא שייך בו למימר שנהגו בו איסור. והנה עד כה דברנו מצד הדין:

ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר ולא מצינו איש ציד רק בנמרוד ובעשו ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב, ופוק חזי לומר תבלה ותחדש כתב מהרי"ו בפסקיו הביאו רמ"א בא"ח סוף סימן רכ"ג שאין לומר כן על הנעשה מעורות בהמה משום ורחמיו על כל מעשיו, ואף שרמ"א כתב עליו שהוא טעם חלוש היינו מצד שאינו חיוב שבשבילו ימיתו בהמה וכמה עורות יש שכבר מוכן וכמה מתים מאליהם ויכולים להשתמש בעורותיהם ועם כל זה סיים רמ"א שרבים מקפידים על זה, ואיך ימית איש ישראלי בידיים בעלי חיים בלי שום צורך רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה ואי משום שדובים וזאבים ושאר חיות הטורפים מועדים להזיק והרי אמרו שהזאב והארי כו' כל הקודם להרגן זכה, גם זה טעות הוא מתרי טעמי, חדא שאין הלכה כר"א בזאב וארי ודוב ונמר וברדלס, ואפילו בנחש נחלקו הרמב"ם והראב"ד בפ"ה מהלכות סנהדרין הלכה ב'. ועוד אפילו לר"א הרי אנו קיי"ל כריש לקיש דדוקא כשכבר הרגו וכמבואר ברמב"ם שם ועיין בכ"מ שם, ואמנם אכתי יש לבעל הדין למצוא מקום ולומר דהיינו כשיש להם בעלים ויש להם תרבות וכמבואר בסנהדרין דף ט"ו ע"ב דמסיים על דברי רשב"ל אלמא קסבר יש להם תרבות ויש להם בעלים וכן הוא לשון הרמב"ם שם ארי ודוב וברדלס שיש להן תרבות ויש להם בעלים כו' וא"כ אותן שלא נתגדלו בבתיים אינם בני תרבות ודרכן להזיק והרי אפילו בשבת עכ"פ מותר לדרסן לפי תומו כמבואר בשבת דף קכ"א ע"ב ובשלחן ערוך סימן שי"ו סעיף יו"ד. ואמנם גם זה אינו ענין לנדון דידן דהתם כשבאו לישוב במקום בני אדם והם באו לידם בחול יהרגם ובשבת ידרסם לפי תומו, והרי כך אמרו

שם במסכת שבת תנו רבנן נזדמנו נחשים הרגן בידוע שנזדמנו לו להרגן כו', אבל לרדוף אחריהם ביערות מקום מעונתן כשאינן רגילין לבוא לישוב אין כאן מצוה ואין כאן רק לרדוף אחר תאות לבו ועצת הנדמה כטביא. ומי שהוא איש הצריך לזה ופרנסתו מצידה כזו בזה לא שייך אכזריות והרי שוחטין בהמות וחיות ועופות וממיתים דגים לצורך האדם ומה לי טהורים שיאכל מבשרם ומה לי טמאים שיאכל ויפרנס עצמו מדמי עורותיהן וכל בעלי חיים ניתנו לאדם לכל צרכיו, אבל מי שאין זה לצורך פרנסתו ואין עיקר כוונתו כלל בשביל פרנסתו הוא אכזריות. ועד כאן דברתי מצד יושר ההנהגה שראוי לאדם להרחיק מזה ועכשיו אני אומר אפילו איסורא איכא שהרי כל העוסקים בזה צריכין להכנס ביערות ולהכניס עצמם בסכנות גדולות במקום גדודי חיות ורחמנא אמר ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, ומי לנו גדול ואומן בקי בצידה יותר מעשו שהכתוב העיד עליו ויהי עשו איש יודע ציד וכו' ופוק חזי מה אמר הוא על עצמו הנה אנכי הולך למות וגו' ואין מקרא יוצא מידי פשוטו שהיינו שהוא מסתכן בכל יום בין גדודי חיות וכן פירשו הרמב"ן, ומעתה איך יכניס עצמו איש יהודי למקום גדודי חיות רעות ואף גם בזה מי שהוא עני ועושה זו למחייתו לזה התורה התירה כמו כל סוחר ימים מעבר לים שכל מה שהוא לצורך מחייתו ופרנסתו אין ברירה והתורה אמרה ואליו הוא נושא את נפשו ואמרו רז"ל מפני מה זה עלה בכבש ונתלה באילן ומסר עצמו למיתה לא על שכרו כו', אבל מי שאין עיקר כוונתו למחייתו ומתאות לבו הוא הולך אל מקום גדודי חיות ומכניס עצמו בסכנה הרי זה עובר על ונשמרתם מאוד כו'. וז"ל הרמב"ם בפ' י"ב מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה וי"ו וכן אסור לאדם לעבור תחת קיר נטוי כו' וכן כל כיוצא באלו ושאר הסכנות אסור לעבור במקומן:

ומעתה אני אומר שיש בדבר זה איסור וגם סכנה, ועוד בו שלישיה שעכ"פ מזכירין עונותיו שאין זה פחות מקיר נטוי ואולי לזה כיונו חכמי המשנה במסכת ברכות פ"ד משנה ד' ר"י אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה ואומר הושע השם את עמך כו' בכל פרשת העבור כו' ואמרו שם בגמרא דף כ"ט ע"ב מאי פרשת העבור אמר רב חסדא אמר מר עוקבא אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כו' איכא דאמרי כו' אפילו בשעה שהם עוברים על דברי תורה כו' ע"ש. ולדרכנו יובן דזה המהלך במקום סכנה הוא עובר על דברי תורה דכתיב ונשמרתם מאוד לנפשותיכם וגם מזכירין עונותיו וממילא הקדוש ברוך הוא מתמלא עליו עברה דאילו בשאר איסור שאדם עושה לא בשביל עבירה זו יתמלא הקדוש ברוך הוא עברה עליו אבל זה שגורם להזכיר כל עונותיו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה. והנה במי שמוכרח לזה מחמת פרנסתו הורו לו חכמינו ז"ל תפלה שיתפלל על עצמו אבל מי שעושה כן בשאט נפש איך תקובל תפלתו, ולכן יש בדבר זה מדה מגונה דהיינו אכזריות וגם איסורא וסכנתא וגם הזכרת עונותיו ולכן השומע לי ישכון בטח השקט ושאנן בביתו ולא יאבד זמנו בדברים כאלה. ולולא אהבתי להגביר המפורסם במדות טובות לא הייתי מזדקק להשיב על שאלה כזו. אבל להיותי יודע שהגביר וכל ביתו שפיר שמעיהו ולכן צריך אני לשמור בכל כחי את כל בני ביתו שלא יתנו מקום לשונאי הגביר שנהא מחמת קנאה שימצאו מקום להתלונן. והיה זה שלום. מנאי הטרוד.

שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק א סימן קד

אם מותר להתפרנס ממשחק הכדורים שיש בזה חשש סכנה רחוק טובא

נשאלתי מאחד אם מותר להתפרנס ממשחק זריקת הכדורים שנקרא באל בלע"ז שיש לחוש לסכנה כדאירע לאחד מכמה אלפים שנסתכן. והשבתי שלע"ד יש להתיר דהא מפורש בב"מ דף קי"ב על קרא דואליו נושא נפשו מפני מה נתלה באילן ומסר את עצמו למיתה לא על שכרו אלמא דמותר להתפרנס אף כשאיכא חשש סכנה לאופן רחוק. וממילא אף כשיש חשש שיהרוג אחרים באופן רחוק כזה מותר דמאי שנא מחשש דליהרג בעצמו דגם להרוג את עצמו יש איסור לא תרצח ומ"מ מותר בחשש רחוק כזה לצורך פרנסה א"כ גם בחשש סכנת אחרים נמי יש להתיר בחשש רחוק כזה וגם אם לא נימא כן לא היה רשאי בעל האילן לשכור אותו. אבל ודאי מסתבר שהוא דוקא כשהאחר ג"כ נכנס לזה ברצונו דודאי אין לו רשות להכניס אף בספק הרחוק כזה את אלו שלא ידעו או לא רצו להכנס אף בספק רחוק כזה.

אחר זמן הראו לי שבנוב"ת יו"ד סי' י' ג"כ פסק כן לענין להתפרנס מצידת חיות עיין שם והנאני. משה פיינשטיין.

בס"ד ג' בסלו תשע"ט

לכבוד הרה"ג ר' שלמה חיים קריק שליט"א.

מנהל מוסדות בעיד לקוואד

במענה לשאלת כת"ר אודות דעת מ"ר מ"ן פוסק הרה"ש הגרי"ש אלישיב וצוקל אודות קבלת חיסונים (vaccinations) למניעה ממחלות.

בשעתו, הצנתי את צדדי הדבר, ולאחר דיון ברבר הורה שחובה לקבל חיסונים אלו, וכן אמר שעל מוסדות הציבור לא לאפשר למי שאינו מחוסן מלשהות עם הציבור משום שבכך עלול להזיק להם.

הנה, מחלת החצבת (measles) עלולה לגרום לתמותה או לפגיעה מוחית (brain damage) רח"ל, כאחוז סיכון גבוהים מאוד יחסית, כמ"כ מי שנדבק במחלה לא יודע מכך עד כמה ימים אחרי כן, ובימים אלו עלול להדביק כל מי שבא איתו במגע, בבית או בבית הספר וכו'. נמצא, שמלבד החובה האישית של האדם להשמר מנוק וסכנה, אך גם חובה על כל אחד להגן מלהזיק לאחרים, ואם לא מתחסן ומדביק אחרים, מלבד החולי עצמו שגורם לחבריו וקרוביו, שברוך בצער וכאבים וכו', אך גם מסכנם בסכנת חיים רח"ל או סכנת פגיעה מוחית רח"ל, ואם על עצמו לא חס, אך לא יחוס על תינוקות, ילדים ומבוגרים, כשעלול ב'שב ואל תעשה' שלו להביא לחשש הריגה או נכות קשה לסובביו וידידיו. (וכמחזמה שיש מעות בדבר הזה שמכנים דבר זה לא תעמוד על דם רעך, ואין זה נכון, שאינו 'נמנע מלהציל' אלא מזיק בעצמו).

בברכת התורה, ובתפילה שיסוד ה' מעמנו כל מחלה וכל צרה,

ארי' מורגנשטרן

כשולי המכתב אציין לכמה מימצאים (findings) חשובים בנוגע למחלת החצבת (measles) שמשחוללת ה' ישמרנו.

החיסון (vaccination) מוכר בעולם כבר יותר מ-50 שנה, ונחשב לאחד החיסונים האמונים ביותר מבחינת הבטיחות שלו ושאינו חשש לשום נזק מלבד מחוסן ופריחה קלה שעלולים להתרחש כשבוע אחרי החיסון. אין שום עדות לאיזו תופעת לוואי מעבר לזה לתוך אורך מחמת החיסון.

יעילות החיסון גבוהה – לאחר קבלת שני מנות מחוסנים (immunized) ב-97% מחשש להידבקות במחלה. מאידך, אלפי בני אדם, מבוגרים וילדים נפטרים מדי שנה ממחלת החצבת, בעיקר במדינות בהם לא מקבלים חיסונים אלו.

הנתונים של הסיכון מהמחלה הינם: 1 מתוך כל 4 ילדים שנדבקו בחצבת אישפזו מפני דלקת ריאות (pneumonia) או התייבשות (dehydration).

1 מתוך כל 1000 ילדים שנדבקו בחצבת קיבלו 'אנקפליטיס' (encephalitis (swelling of the brain)) (נפירות של המוח שעלולה לגרום לנזק בלתי הפך של המוח). 1-2 מתוך כל 1000 ילדים שנדבקו בחצבת מתו כתוצאה מהמחלה.

אדם שאינו מחוסן שנחשף לחולה בחצבת, הינו בסיכון של למעלה מ-90% להדבק במחלה.

אין תרופות לחצבת, רק חיסון אמין יעיל ובטוח שיכול למנוע מהדבקות.

ה' כסלו תשע"ט

November 13, 2018

Dear members of the Chicago Jewish community:

There has recently been a Measles outbreak in frum communities in Israel, New York and New Jersey. Measles is a serious and very contagious disease that can cause serious illness or death.

We have been informed by medical experts in the community (including Dr. Dov Shapiro and Dr. Martin Borenstein, among many others) that Measles can be spread by an infected individual for up to four days before the appearance of the rash and can still be spread two hours after an infected individual leaves the room.

The best protection against a Measles outbreak is vaccination. However, even individuals who have been vaccinated are at risk to contract the disease if they are exposed to individuals who are carrying the disease.

Therefore, failure to vaccinate endangers not only one's own family but also endangers other members of our community. Immunity wanes as people age and vaccination is only 95% - 97% effective, so truly everyone is at risk during a measles outbreak. For medically vulnerable Jewish children and adults, including infants, the immunosuppressed, and individuals receiving treatment for cancer, Measles can be especially life threatening.

Accordingly, we would like to state the following:

1. It is incumbent upon all members of the community to ensure that they and their children receive the Measles vaccination. Even for those not inclined to vaccinate, this is required of them based on the principle of חמירא סכנתא מאיסורא. In addition, there is an obligation to vaccinate based on the mandate of ונשמרתם מאד לנפשותיכם.
2. Nobody has the right to endanger others by not vaccinating their children. This is a violation of לא תעמוד על דם רעך. Furthermore, during a time of a Measles outbreak, exposing others to an unvaccinated individual is equivalent to an act of רודף.
3. We urge all schools, playgroups and shuls to ban any child or adult who has not been vaccinated. This is nothing less than a matter of פיקוח נפש.

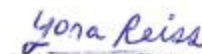
Parents are urged to contact their primary care physician or local Board of Health to obtain the necessary MMR vaccination as soon as possible.

Sincerely,



Rabbi Shmuel Fuerst

Dayan of Agudath Yisroel of Illinois



Rabbi Yona Reiss

Av Beth Din, Chicago Rabbinical Council

P.S. Any parent who refuses to vaccinate their child must notify all parents in that child's playgroup or class, as well as the parents of any of their child's friends.

תפרצות של מחלת החצבת

ה' כסלו תשע"ט

ישנה התפרצות של מחלת החצבת בישראל בכלל וברמת בית שמש בפרט. ישנו חשש שהמחלה תתפשט ותפגע בכל מי שעדיין לא חוסן.

הקבוצה שברמת סיכון גבוהה כוללת ילדים מתחת לגיל שנה, אנשים לא מחוסנים, ואלו עם מערכת חיסונית ירודה (כגון אנשים המקבלים כימותרפיה, מושתלים, ואנשים עם מחלות כרוניות).

חצבת היא מחלה ויראלית מדבקת ביותר שמתפשטת כאשר אדם שחולה בחצבת נושם, משתעל, או מתעטש. אפשר להדבק בחצבת כאשר אתה שוהה בחדר שאדם בחצבת היה בו עד שעתיים מהרגע בו עזב האדם החולה את החדר. הסיבוכים של המחלה הם: דלקת ריאות, דלקת במח, וחס וחלילה מוות. לכל אלו הלא מחוסנים ישנו סיכוי להידבקות של 90% כאשר נחשפים למחלה. תסמיני המחלה הם: שיעול, דלקת בעיניים, סימפטומים של הצטננות, וחום המתלווה לפריחה אופיינית המתפשט מהראש לגוף.

אין תרופה לחצבת אך ישנן חיסון שהוא אפקטיבי ב-97% למניעת המחלה. החיסון הראשון ניתן בגיל שנה ולאחר מכן חיסון שני בכיתה א'. ניתן להתחסן בטיפת חלב לילידים עד גיל 15. החיסון בטוח ונעשו מאות מחקרים המראים שאין תופעות לוואי ארוכות טווח. החיסון אינו גורם לאוטיזם, מחלות נירולוגיות, או כל מחלה כרונית אחרת. תופעות קצרות טווח הם: חום ואודם באזור ההזרקה 5-12 יומים לאחר החיסון.

הימנעות מהחיסון לא רק מסכן את חייך אלא חיייהם של ילדיך, משפחתך, אנשים הקרובים אליך והקהילה ככלל. זה אחריות שלנו לחסן את ילדינו נגד המחלה, שיש בו פוטנציאל לתמותה אך ניתן למנוע אותה מלכתחילה.

אם ילדיך אינו מחוסן בבקשה תשוחחו על כך עם הרופא ילדים שלכם או בטיפת חלב.

ד"ר חיים יונגרייס
ד"ר יעקב סולטן

ד"ר דב רוזן
ד"ר יעקב בוקסר

ד"ר אפרים רוזנבאום
ד"ר שושנה גרוס
ד"ר תמר רוזנר

לא נכלל ים תימן לזכו אכא מחוסנא כפי חמת דתאם על הנהא



MEASLES OUTBREAK

5 Kislev 5779

There is currently a **serious outbreak of Measles** in Ramat Beit Shemesh and Eretz Yisrael which can quickly spread to those who have not yet been vaccinated. People at the highest risk include children under a year of age, people who are unvaccinated and those with weakened immune systems (such as those receiving chemotherapy, transplant patients and people with chronic diseases).

Measles is a highly contagious virus which is spread when a person infected with the measles virus breathes, coughs, or sneezes. You can catch measles by being in a room where a person with measles has been, and up to 2 hours after that person has left. Complications of measles can lead to pneumonia, inflammation of the brain and possibly death r'l. For those not vaccinated, there is a 90% change of catching the virus once exposed. The disease is characterized by a cough, an eye infection, cold-like symptoms and a fever followed by a red splotchy rash that spreads from the head to the body.

There is no cure however **there is a vaccine (MMR) that is 97% effective** to prevent Measles. The vaccine is given at 1 year of life and in first grade. The vaccine is available at Tipat Chalav for all children through age 15. The vaccine is safe and hundreds of medical research papers have demonstrated that there are no long-term side effects from the vaccine. The vaccine does not cause autism, neurologic disease or any other chronic illness. (There may be mild fever and rash 5-12 days after the shot.)

Failing to vaccinate endangers not only your own health, but the health of your children and the community at large. It is irresponsible as a tzibbur not to vaccinate our children against a disease which is potentially fatal but preventable.

If your children are not vaccinated please speak to your physician or Tipat Chalav immediately.

Dr. Efraim Rosenbaum, M.D.
 Dr. Shoshana Gros, M.D.
 Dr. Tamar Rosner, M.D.
 Dr. Yaacov Sultan, M.D.

Dr. Yaacov Boxer, M.D.
 Dr. Chaim Jungreis, M.D.
 Dr. Dov Rosen, M.D.

“According to Halacha, there is an absolute obligation to be vaccinated as per the recommendation of the physicians.”

צ"ל הנלעב יא מתק שחור פאנט אמונתא כפי תומא דתנא סא קונאמא



Selected audio from our listeners

Comments on the intro to the show regarding the previous Show

Comments 1 *click here*

Comments 2 *click here*

Comments 3 *click here*

Comments 4 *click here*

Comments 5 *click here*

Comments 6 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show **1** [click here](#)

Comments on the show **2** [click here](#)

Comments on the show **3** [click here](#)

Comments on the show **4** [click here](#)

Comments on the show **5** [click here](#)

Comments on the show **6** [click here](#)

Comments on the show **7** [click here](#)

Comments on the show **8** [click here](#)

Comments on the show **9** [click here](#)

Comments on the show **10** [click here](#)

Comments on the show **11** [click here](#)

Comments on the show **12** [click here](#)

Comments on the show **13** [click here](#)

Comments on the show **14** [click here](#)

Comments on the show **15** [click here](#)

Comments on the show **16** [click here](#)

Comments on the show **17** [click here](#)

Comments on the show **18** [click here](#)

Comments on the show **19** [click here](#)

Comments on the show **20** [click here](#)

Comments on the show **21** [click here](#)

Comments on the show 22 *[click here](#)*

Comments on the show 23 *[click here](#)*

Comments on the show 24 *[click here](#)*

Comments on the show 25 *[click here](#)*

Comments on the show 26 *[click here](#)*

Comments on the show 27 *[click here](#)*

Comments on the show 28 *[click here](#)*

Comments on the show 29 *[click here](#)*

Comments on the show 30 *[click here](#)*

Comments on the show 31 *[click here](#)*

Comments on the show 32 *[click here](#)*

Comments on the show 33 *[click here](#)*

Comments on the show 34 *[click here](#)*

Comments on the show 35 *[click here](#)*

Comments on the show 36 *[click here](#)*

Comments on previous Shows

Show 177- Music in Halacha

Comment 1 *click here*

Show Suggestions

Suggestion 1 *Click here*

Suggestion 2 *Click here*

Suggestion 3 *Click here*

Suggestions for the shows

Suggestion 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Comments on the show

Dear Rabbi Lichtenstein

Many thanks for your recent program on vaccination. In regards to that I'd like to share my experience with you. Like Rabbi Dr. Akiva Tatz I also served as a doctor in the South African Military during our two year period of compulsory National Service. My first posting was to a small rural mission hospital in Zululand where the socioeconomic situation of the local population was very poor indeed. I was in charge of the Pediatric Wards where the majority of patients were suffering from Tuberculosis, Gastroenteritis and Malnutrition, and sometimes all three. Clearly, these patients were immune compromised. On one occasion we admitted a child to one of the wards who unbeknown to us was incubating measles. From that one child the measles spread like wildfire throughout the Pediatric Wards and somewhere in the region if 20 children died. I will never forget the anguish of the mothers as their children died one by one over a very short period of time and we were helpless to do anything about it. Following that we instituted a campaign of measles vaccination throughout that community and thankfully never had a repeat of that tragedy.

One can only lament the utter irresponsible stupidity of people who deny the obvious blessing that vaccination has brought to mankind and not only put themselves in danger but proceed to influence other gullible people to do the same.

Many thanks for your superb program.

Kind Regards

Dr. Ronnie Hockman

Thank you Mr. Lichtenstein for the vaccination episode.

I appreciate you bringing on Rabbi Gottesman for exposing how ridiculous the anti vaxx theory is. I'm concerned that he is not looking for the truth, and is using his opened mind

claim, to behave with a closed mind.

I would be interested in you showing him the life expectancy table, and asking him how despite the anti-life, bought out government, the numbers have increased. Does medical science have anything to do with it?

Best regards,

Moshe Fishman

I enjoyed the show very much, thank you. I have a few questions. Rabbi Fried said that unvaccinated child killed another of pertussis. Why don't the parents bring them to Beis Din or court to prosecute them??

Yaakov Sonny

ב"ה.

ברמב"ן בשער הגמול כ' דבכלל הרשות שניתנה לרופא לרפא הוא דאין לנו לחשוב דשמה יעשה טעות ויאכילנה סם המות ואדרבה מצוה גדולה לעסוק ברפואות ולא לחשוש אחר חששות הנ"ל.

והנה באמת מבואר בברכות דף ס. שלא היה לבני אדם לעסוק ברפואות אלא שנהגו. ומבואר מזה דאף דמעיקר הדין לא היה צריך לעסוק ברפואות אפ"ה כ' ברמב"ן דאחרי שנהגו הוא נעשה מצוה רבה ואסור לחשוב שהרופא עושה טעות.

ונראה דזה הוא המקור להפוסקים שהבאת בשבוע הזאת דהמנהג ברפואה מחייב כל אחד.

בתודה על כל השיעורים הנפלאים.

יצחק מייזלס

ר"מ בישיבת סאטמער

Yasher koach on the show (and all the shows and your seforim).

I wanted to bring your attention to another makor that I think is relevant.

Sefer Chasidim 673 suggests an interesting application of Lifnei Eiver:

לפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט יד), שלא ירחץ אדם שהוא מוכה שחין עם יהודי אחר אלא א"כ יודיענו, שנאמר (שם שם יח) ואהבת לרעך כמוך, וכתוב (שם שם טז) ולא תעמוד על דם רעך:

Aryeh Leibowitz

R' Gottesman's assertion re: parents who vaccinate are more likely to spend more money on healthcare MIGHT be correct. I humbly submit that parents who don't vaccinate are probably less likely to take their child to the doctor when he/she is sick. I don't have any proof for this, it's just a theory, but the point is that without having the correct training in statistical analysis, it's very easy to see numbers and completely miss the context that would tell a more complete story.

Thank you.

Tsvi Goldstein

R' Dovid,

Regarding the source for R Eliyashiv (and others quoted by R Tatz) regarding doing what is normal, perhaps it's source is simply Sevarah (which has power of Deoraisah in many circumstances) that ties to basic Emunah. Of course your question why such a Sevarah was not already brought down in early sources is still a Kashe...

Michael Traube

I would like to say how much I look forward to your shows every Motzai Shabbos. Thank you. In regards to the recent vaccine show, I would like to share my opinion, which I think you'd agree to. L'Maaseh, all these people think they know better than the Gedolei

Hador!?! If we don't follow this Psak, then what are Gedolim for anyway? Even if this minority is correct, no harm can go wrong from following what the Torah says to do. This is a Chillul Hashem.

Avrohom Kaufman

I find it truly disbelieving how incredibly insensitive Yidden are speaking out publicly against their fellow Jewish brothers accusing them of the worst w/o even bothering to verify the truth of it other than naively babbling after the Drs. words.

Let me ask you that before running to hastily judge and blame an entire group of people please consider doing a bit of research on them. These are normal people, smart people, and at best caring parents-far from negligent parents. They shouldn't be referred to as anti-vaccine , rather as pro-choice. Many of them are unfortunately victims of severe vaccine injuries. Many others have probed and discovered that vaccines are not as "glorious" as they appear. They are NOT putting any of the vaccinated population at any risk!

A little common sense is all it takes to realize that a healthy child cannot pass on a disease to others. On the contrary, kids who received a vaccine will inevitably shed the disease to everyone around for at least a week (as it clearly states in the vaccine inserts). My intentions are not to educate you on the other side at all. Although I do invite you to do your own researches before you rush to create hatred amongst our own brethren. There are great books and medical doctors who discuss the behind the scenes of vaccinations. You may be quite surprised to discover facts you never knew existed. But in the meantime i would advise you not to be the one to create a public Chilul Hashem by lashing out on your own brothers and sisters (who are by thr way entitled to choice), an Aveira that can lead to severe repercussions!

845-570-0489

I listened to your radio show. It was so utterly biased. You mentioned that not a single

reputable medical journal says that the vaccines cause different issues. Well obviously. That would be shooting themselves in the foot. You obviously believe that vaccines are their small money.... sweet dreams. It makes people customers for life.

I know too many stories first hand which doctors consider coincidental. So you say trust the studies. Why shouldn't we trust the facts in our faces. There is right now a child in the hospital one week after the MMR with measles on a feeding tube. The CDC came down to the mother to explain to her why it can't be from the vaccine... so even the doctor said. Of course what else should they say? We damaged your child?

One more first-hand story. A mother took her healthy 6 month old for the vax. From the next day the child development regressed. Its 20 years later the child is still developmentally delayed...

There are no medical studies? Of course there are!! Why should they publish it? And anyways when you see it b4 your eyes you don't need any studies.

My mom is from the previous generation she remembers everyone getting the measles. She doesn't recall anyone dying from it.

One more thought. Are we exchanging the measles for cancer? Now you think I'm really extreme.

And you still talk about Halacha. You know there are Gedolim in Lakewood backing the people choosing not to vaccinate. How about bringing them on your show? R' Malkiel Kotler. R' Kamenetsky.

And if you think we're relying on your vaccinated children? We'll be happy when vaccines are a thing of the past for all.

I hope you rectify for next week and give your audience a broader view on this topic.

behonesteibig@gmail.com

I would like to comment on your story about the whooping cough on the show tonight.

I have a niece (a perfectly healthy baby) was given her first set of shots and she started wheezing right after. A few months later when she was six months old and given her second doze of shots, she started wheezing again and they had to put her on a respirator for 10 days where she was hovering between life and death. B'h she recovered and since then no shots and no wheezing.

Hashem should watch over all Yiddish Kinder and we shouldn't hear any of these sad stories anymore, but is a mother of a healthy child B'H in any way obligated to put her child at risk because it might (or might not) help a sick child? Again Hashem should watch over all of us and send all a Refuah Sheleimah. I just wanted to point this out.

Shaindy Grossman

Hi with utmost respect I beg of you please be so considerate and do some research before you make such public announcements...find me please even one safety study done with a proper placebo...and let everyone determine if it's safe for them...there is no place in our holy Torah where it says that you should put yourself at risk for others is says Chayechu Koidmim!

You have to admit that the pro vaccine people on show said it's mostly dangerous for weak or cancer patients... do you think I should vaccinate my kids with "tumorigenic cells"? Investigating viruses in cells used to make vaccines and evaluating the potential threat posed by transmission of viruses to humans.

Thanks. I'm sure you don't want to have blood on your hands

Esty Feldman

Hi, I really liked this week's show. I will be glad to see the sources Dr. Indich quotes. (As of now they are not on the Mareh Makom page).

Just one point, I don't think the anti-vaxxers need to claim that everyone is paid off, as

one large conspiracy (like 9-11, and the aliens in Arizona). They can say the Tayna much more Pashut.

Whether they are right or wrong, the scientific community at large views the Anti vaxxers as quacks. Zois Oimeres, the journals won't publish a study backing up the anti-vaxxers, lest they not look stupid. The same thing applies in many areas. No scientific journal would agree to publish a study proving that the world is only 5779 years old. Why? Because the Sugyan D`alma is not that way and nobody wants to look like quacks. It is not a Shayla of money, it is a Nidon of being accepted.

With that being said, I do have to agree that for a Yungerman to make a decision based on his emotional Negiyos on this subject, is as ridiculous as somebody who learns Daf Yomi with artscroll Paskening on Agunos. I agree that there is a possibility to believe as above that the pro-vaccine studies can't be believed, but where is the Birur otherwise? Because his kids gets less ear infections? That is called basing things on emotions, not facts. It is laughable from a factual point of view.

Simcha Shtark

Though I do not agree with Rabbi Gottesman conspiracy 9/11 opinions but I think if you seriously look into the tobacco industry activities from the 1950's to the 1990's you will see remarkable comparison to what Rabbi Gottesman is claiming about the Vaccination program. Until the Gov't busted open the tobacco's industries frauds in the 1990's they were publishing scientific data how cigarettes are safe. They had scientists reinterpret data of studies to reflect better on smoking, and had an extremely powerful lobby in the legislative branch. This was not some haphazard operation rather it was carefully and methodically planned through high powered PR firms. They were also aware of safer options but did not advertise them and purposely added dangerous chemicals to tobacco to make it more addictive.

There are several excellent documentaries and books on this and I see no reason why this is not plausible today in the vaccination program, and why you call this a conspiracy theory if it's already been documented happening with money-hungry powerful

corporations.

Abe Sparkleson

Hi. I heard there was a show that portrayed very badly the parents that don't want to give their children vaccines.

I would like to ask you, would you maybe consider making a little bit of research into the reason why so many people would want to do something to their children - that might look bad to many people but makes much sense to others - before doing that again?

I will hereby give 1 point to show that "those" parents are not just 'negligent', 'careless' or Chas V'shalom 'looking to endanger other people' - only smart and caring parents that did some research, to know that they made the best decision for their children's health:

The FDA says that a maximum level of aluminum should be 10-20 mcg in anything injected into a baby according to their own studies on brain damage - and vaccines contain 250 mcgs each and could be 1000 mcgs for a child getting 4 shots at once.

It would be a big benefit for all if what those people have to say would be taken a little more seriously and others would actually consider believing them when they say that they know about the risks.

Thank you for taking the time to read this - and may we all be able to do what we know is right and be healthy, safe, and understood.

Faigy S.

Hi Rabbi Lichtenstein;

I listened to your vaccine show last night, and although I am don't have an extreme anti vaccination opinion (meaning I prefer to generally not give my children vaccines (call me a Mashchis) but don't view others that do as suicidal...) I was appalled at some of the statements made on there.

One example is a dr/rabbi there admitted that in the last many years or so, the only incidence of polio was people getting it from the shot!! Do you hear yourself?? I don't care how insignificant the percentage is, but please find me ONE Daas Torah who would allow you to inject a perfectly healthy child who has 0% chance of contracting polio a vaccine that can give him/her any chance of becoming seriously ill with a disease eradicated many years ago (yes even if it was through vaccines, we need to weigh current risks for our current children, not those of 50 years ago)

Would you be able to look at yourself if you ever forced a parent to give this vaccine and that child was of the very small percentage to suffer some side effects??

Suri Klein

Dear Rabbi Lichtenstien,

I listened to your headlines on vaccines. You were trying to bring both sides of the argument equally. Having them both on the line doesn't do that. At least not when you interpret everything the way you'd like it to be said. I mean - Dr. Tatz had to keep reinstating what he was saying to clarify what you were misinterpreting. Not to mention, how you were throwing off any argument of the antivaxxers. You were just trying to prove your side of an argument. Not at all listening to two sides equally.

What if you questioned the pro-vaxxers the way you were questioning Brian Hooker, or Rabbi Grossman? If you were to get down to details in questioning the safety of vaccines? (and don't Shtel Zich on these examples because, if you were, there's so much more than this- when you're ready to embrace the topic in an unbiased way - I'll give you many more questions to ask). Like: How much aluminum is in vaccines? and how did they test for the safety of these amounts? WHO did the testing to see the side effects? How did they interpret their testing to get the results they wanted? - I won't waste my time proving that point without knowing you're interested in listening - but there's A LOT of proof.

If you were to broaden your spectrum a bit - for the sake of the health of hundreds of kids - you might be able to make a difference - because you do have a power of

speech!!

Thanks for reading

Esty L.

Reb Chaim's opinion on vaccinations

I had a very interesting experience with a Psak issued by Rav Belsky, ZTI, that could explain the possibility that Rav Chaim appears to have two opinions regarding vaccinations.

A few years ago, someone came to my office to ask me what the IRS rules were regarding the reporting of Kollel stipends on the tax return. I gave him two pages of documents that showed that the IRS requires that a fellowship stipend needs to be reported on the tax return. He told me that he needs this since he is going to Rav Belsky to ask him what the Halacha is regarding this issue. A week later, I asked him what Rav Belsky said. He said that Rav Belsky asked, "What does the IRS say regarding this issue." He replied to Rav Belsky that the IRS says nothing regarding fellowships and stipends and did not give him the IRS documents. I told him, "You lied to Rav Belsky to get a Psak that you wanted to hear."

The Sheila asked to Rav Chaim about vaccinations was asked by two different people at two different times. Assuming that both sides only told Rav Chaim the Emes, it is clear that for many years, the doctors and scientists lied and/or exaggerated about the harm that vaccinations can cause. Only later was the medical truth revealed. A Gadol can only issue a Psak based on the facts presented at the time of the Sheila

Raphael Z. Grossman

Thanks again for tackling the serious issues affecting our community.

While I'm generally in agreement with you regarding vaccinations, I feel I should point

out that you kept presenting your answer to the big pharma claim, as being Rabbi Dr. Tatz's answer.

If I understood correctly, Rabbi Tatz basically said that there isn't enough money in vaccinations to put that much effort into blocking the accusations.

While he seemed to sort of agree with your way of putting it, he did say that he wouldn't go that far, and I would assume that he would do the calculations carefully first before saying it.

It may be a good counter-point but it may also be flawed (one thing that comes to mind is the fact that every single child is vaccinated, but there's no guarantee that there will be an epidemic of measles etc, so the money from vaccines, while less, is guaranteed).

Again, it may be a great counter-point, but I was upset to keep hearing you present it as Rabbi Tatz's point.

Lichvod R' Lichtenstein,

I listened to your podcast with interest.

You interviewed very interesting people.

I just want to add what I think.

The government, and principals, and Rabanim and people in authority always have the PUBLIC, the KLAL in mind, and what's best for society. For society, it is best to eradicate diseases, have diseases not be in their community, school or their countries. I can understand that, and that should be self-explanatory. There definitely is a value in this.

However, when it comes down to it, PARENTS care and are worried about their own family, and **want what's best for their own individual children**. So if they believe that there can be a negative reaction to a vaccine for whatever reason - and all your interviewees admitted that it is possible - then it should not be hard to understand why some people refuse vaccinations. In fact, as some of your interviewees mentioned, the

government understands that there WILL be a (high??) percentage of bad reactions, and set up a special committee to deal with it (VAERS, NCVIA, vaccine court, and Vaccine Injury Compensation Program), because if the companies themselves would get sued so much they wouldn't be able to exist.

Rabbi Tatz himself admitted that the Polio vaccine occasionally gives children actual polio! And that the original DPT shot caused many harmful reactions! They are only admitting that now that they changed the DPT shot.

When one of the interviewees compared it to SCREENING - it is absolutely not comparable. Screening carries no risks. Vaccines most definitely carry risks. Every single one of their ingredients is toxic to the body. The spikes in asthma, learning disabilities, food allergies, and yes, autism, can absolutely be attributed to our small children's bodies being forcefully fed so many toxins at such a young age.

If you are of the belief that vaccines do work, then how are non-vaccinated kids putting yours at risk? Yours are protected! That story from the Chai Lifeline Rabbi of the kid who died from pertussis when he actually GOT the pertussis vaccine is the most ironic story of all. HE GOT THE VACCINE. So either it doesn't work (then why are we feeding our kids poisons for nothing) OR more likely, he actually caught pertussis from the vaccine itself. Why go and say that someone else (that evil non-vaxer) gave it to him?! You don't even need to go that far! It is MUCH more likely that he got it from the vaccine itself, which happens often.

This is NOT about a conspiracy theory, and your saying that multiple times on the show was just silly. A capitalistic country works in a way that MONEY TALKS. Businesses need to make money or else they shut down. It is in the country's best interest to have these diseases eradicated, and so they want full compliance. They also can't ever admit that they are guilty of poisoning all their citizens cuz how would that look! They will absolutely shut down - remove licenses, bash online - anyone who goes against them. It's a HUGE industry.

Your case of "wouldn't they make more money if they DIDN'T vaccinate?" - UM, no! Because in this case you are vaccinating EVERY SINGLE BABY. The chance that one person will get sick, AND need medication for a random secondary infection or disease

(as noted, measles has no medication) - is a MUCH smaller percentage of people, and way less guaranteed. And again - why should the government care if a few ppl are harmed along the way ? They will have succeeded in eradicating diseases from their country, which would be a noble cause, if only it didn't harm so many of its citizens along the way.

It's easy for you to say a conspiracy theory - however, my child had a severe reaction to one vaccine that has left her delayed. A close friend of mine - her daughter's leg BLEW UP after one of her vaccinations. People KNOW PEOPLE who have had vaccine reactions and are therefore SCARED FOR THEIR CHILDREN. You can not blame parents for being nervous. You can NOT call them a mazig when they are protecting their own children's lives. One can actually call the GOVERNMENT/school/principals mazikim for forcing parents to give vaccines. When you hear of so many first-hand accounts of vaccine injury, at some point you really should stop and think for yourself. It was a nice experiment on a country, but do we really need our kids to be guinea pigs??

Heter to eat junk food and additives? Sure, there's a "heter" to give vaccines too. Because "its normal and people do this". But does that mean they're good??? Are you saying it's good for the body to eat junk food and additives?? Every doctor will tell you NO!! Yes, its not asur, but ok, so then give a vaccine if you'd like - its not asur. But it is comparable to traveling on a boat in the olden days because that was known to be dangerous and so is this.

BTW: The same way you can edit Wikipedia, others can edit what you add. So if you think you'd be the first one to add information to Wikipedia pages that is "unbiased", or information to share with everyone, think again. So much of what you read online is biased. Dr Paul Offit is a Rasha and the main pro-vaccine advocate you will see online. He is evil. He himself created a vaccine and makes money off it. No one should care what his book says. He is an evil man.

I have no doubt in my mind that Dr. Wakefield was an earnest and smart scientist who was reporting the facts - that he saw a correlation between children with autism and digestive issues. The fact that his license was revoked just goes to show how far they will go to make sure no one officially says on paper anything against vaccines. His

report caused such a stir that the government had to do SOMETHING to make sure people didn't listen to it. And they continue to be on high alert for anyone that may contradict them who has stature.

I realize that you came into the conversation very much pro-vaccination, but there is definitely another side to it, and it doesn't need to be discredited with "conspiracy theories" - read up online the science behind vaccines (not just Wikipedia) and you will see that it is full of toxic ingredients, that are administered in an un-natural way (straight into the blood stream as opposed to a body naturally fighting a disease it comes into contact with), and bombarded onto young children at much too high a level.

Give a little more credit to the hundreds of thousands of parents who have researched this issue and are concerned for their children's safety. And btw, the vast vast majority of children DO NOT die from measles - let's not exaggerate the situation here.

Wishing all of Klal Yisroel health, and may Hashem watch over all our children,

Bryna Schwartz

Show suggestions

Just a suggestion: A show on the topic of Global warming in Hashkafa and Halacha.

Ezra Dayan

On Show's 191 Question

אל כבוד הרה"ג ר' דוד ליכטנשטיין שליט"א.

בשבוע הזאת נתחדש לי שטיקל תורה בזכותכם הגדול ולכן חשבתי דמדין אני צריך להשתתף בזאת.

הנה כבר הקשת קושיא עצומה עפ"י הנודע ביהודה דאף לאשה אסור להציל אחרים בעריות א"כ היאך היה מותר לשרה לומר דהוא אחות אברהם ועי"ז יעשו בה עבירה.

ומתחילה חשבתי דלצורך הצלת כלל ישראל מותר וכמו שכ' הנודע ביהודה לענין אסתר וה"נ היה לצורך הצלת כלל ישראל שעתידים לצאת מן אברהם (וכבר דברתי עמך על פאון בזה) אבל לכאורה אין זה

תירוץ דהרי הקב"ה הבטיח לאברהם דכלל ישראל יצא מן שרה אמנו וכמבואר ברמב"ן בראשית יז יט וא"כ אף דאברהם היה ניצול מ"מ עדיין היה שרה נאסר לאברהם וכמו שמבואר באסתר דהיה נאסר על מרדכי וא"כ בלא"ה אף שאברהם ניצול מ"מ כלל ישראל לא היה.

אבל התירוץ על זה הוא דהכא לא היה הצלת כלל ישראל מפני הדורות העתידיים אלא אברהם גופא היה נחשב ככלל ישראל כיון דהוא היה היהודי היחיד בעולם והצלתו נחשב כהצלת כלל ישראל.

אבל עדיין אינו מתורץ דהיאך היה רבקה מותר לומר דהוא אחותו של יצחק הלא בשעה שיצחק היה בפלישתים היה עדיין אברהם חי וא"כ יצחק לא היה רק חצי כלל ישראל ולחצי כלל ישראל לא מצינו שום היתר.

אבל גם זאת אפשר לישב דיצחק היה מותר להציל מפני הדורות העתידיים דליצחק לא מצינו הבטחה שכלל ישראל יצא דוקא מרבקה (וכמו שכ' במשך חכמה בראשית כה כא) וא"כ כשהוא היה ניצול היה יכול לשאת אשה אחרת ולהעמיד כלל ישראל מאשה זאת.